

Republica Moldova
CURTEA CONSTITUȚIONALĂ

DECIZIE
DE INADMISIBILITATE

a sesizării nr.100g/2018

privind excepția de neconstituționalitate a articolului 388 alin. (4)
din Codul muncii

CHIȘINĂU

9 iulie 2018

Curtea Constituțională, judecând în componența:

dlui Mihai POALELUNGI, *președinte*,
dlui Aurel BĂIEȘU,
dlui Igor DOLEA,
dlui Veaceslav ZAPOROJAN, *judecători*,
cu participarea dnei Ludmila Chihai, *grefier*,

Având în vedere sesizarea depusă pe 5 iulie 2018,
Înregistrată la aceeași dată,
Examinând admisibilitatea sesizării menționate,
Având în vedere actele și lucrările dosarului,
Deliberând pe 9 iulie 2018 în camera de consiliu,

Prezintă următoarea decizie:

ÎN FAPT

1. La originea cauzei se află excepția de neconstituționalitate a articolului 388 alin. (4) din Codul muncii, ridicată de către dnii judecători Iurie Cotruță, Ion Țurcan și Natalia Simciuc, în dosarul nr. 2a-2021/18, pendinte la Curtea de Apel Chișinău.

2. Sesizarea privind excepția de neconstituționalitate a fost trimisă la Curtea Constituțională pe 5 iulie 2018 de către dnii judecători Iurie Cotruță, Ion Țurcan și Natalia Simciuc de la Colegiul civil și de contencios administrativ din cadrul Curții de Apel Chișinău, în baza articolului 135 alin. (1) literele a) și g) din Constituție, așa cum a fost interpretat acesta prin Hotărârea Curții Constituționale nr. 2 din 9 februarie 2016.

A. Circumstanțele litigiului principal

3. Pe 3 februarie 2017, dna Tatiana Troihina s-a adresat cu o cerere de chemare în judecată împotriva Instituției Medico-Sanitare Publice Asociația Medicală Teritorială Buiucani, cu privire la anularea ordinului de concediere, restabilirea în funcția deținută anterior, încasarea salariului pentru absență forțată de la muncă și încasarea prejudiciului moral și a cheltuielilor de judecată.

4. Prin hotărârea din 5 iunie 2017, Judecătoria Chișinău, sediul Buiucani, a respins ca tardivă acțiunea civilă intentată de către dna Tatiana Troihina împotriva Instituției Medico-Sanitare Publice Asociația Medicală Teritorială Buiucani.

5. De asemenea, prin decizia Colegiului civil și de contencios administrativ al Curții de Apel Chișinău din 12 decembrie 2017, apelul declarat de către dna Tatiana Troihina a fost respins și menținută hotărârea din 5 iunie 2017 a Judecătoriei Chișinău, sediul Buiucani.

6. Prin decizia Colegiului civil, comercial și de contencios administrativ lărgit al Curții Supreme de Justiție din 23 mai 2018 a fost admis recursul declarat de către dna Tatiana Troihina, casată integral decizia Curții de Apel Chișinău din 12 decembrie 2017 cu remiterea cauzei spre rejudecare la Curtea de Apel Chișinău, de un alt complet de judecată.

7. În cadrul ședinței de judecată, Colegiul civil și de contencios administrativ al Curții de Apel Chișinău a ridicat din oficiu excepția de neconstituționalitate a articolului 388 alin. (4) din Codul muncii.

8. Prin încheierea din 27 iunie 2018, Curtea de Apel Chișinău a trimis sesizarea către Curtea Constituțională, în vederea soluționării acesteia.

B. Legislația pertinentă

9. Prevederile relevante ale Constituției sunt următoarele:

Articolul 9

Principiile fundamentale privind proprietatea

„(1) Proprietatea este publică și privată. Ea se constituie din bunuri materiale și intelectuale.

(2) Proprietatea nu poate fi folosită în detrimentul drepturilor, libertăților și demnității omului.

(3) Piața, libera inițiativă economică, concurența loială sunt factorii de bază ai economiei.”

Articolul 46

Dreptul la proprietate privată și protecția acesteia

„(1) Dreptul la proprietate privată, precum și creanțele asupra statului, sunt garantate.

(2) Nimeni nu poate fi expropriat decât pentru o cauză de utilitate publică, stabilită potrivit legii, cu dreaptă și prealabilă despăgubire.

(3) Avera dobândită licit nu poate fi confiscată. Caracterul licit al dobândirii se prezumă.

(4) Bunurile destinate, folosite sau rezultate din infracțiuni ori contravenții pot fi confiscate numai în condițiile legii.

(5) Dreptul de proprietate privată obligă la respectarea sarcinilor privind protecția mediului înconjurător și asigurarea bunei vecinătăți, precum și la respectarea celorlalte sarcini care, potrivit legii, revin proprietarului.

(6) Dreptul la moștenire a proprietății private este garantat.”

Articolul 126

Economia

„(1) Economia Republicii Moldova este economie de piață, de orientare socială, bazată pe proprietatea privată și pe proprietatea publică, antrenate în concurență liberă.

(2) Statul trebuie să asigure:

a) reglementarea activității economice și administrarea proprietății publice ce-i aparține în condițiile legii;

[...].”

10. Prevederile relevante ale Codului muncii, aprobat prin Legea nr. 154 din 28 martie 2018, sunt următoarele:

Articolul 388

Garanții pentru persoanele alese în organele sindicale și eliberate de la locul de muncă de bază

„(1) Salariaților al căror contract individual de muncă este suspendat în legătură cu alegerea lor în funcții electivă în organele sindicale, după expirarea mandatului li se acordă locul de muncă anterior, iar în lipsa acestuia – un alt loc de muncă (funcție) echivalent sau, cu acordul salariatului, la o altă unitate.

(2) În cazul în care acordarea locului de muncă ocupat anterior sau a unui loc de muncă echivalent este imposibilă din cauza lichidării unității, reorganizării ei, reducerii numărului sau a statelor de personal, angajatorul respectiv plătește persoanelor indicate la alin.(1) o indemnizație de eliberare din serviciu egală cu 6 salarii medii lunare.

(3) Salariații ale căror contracte individuale de muncă au fost suspendate în legătură cu alegerea lor în organele sindicale ale unității beneficiază de aceleași drepturi și înlesniri ca și ceilalți salariați ai unității respective.

(4) Concedierea salariaților care au fost aleși în organele sindicale, indiferent de faptul dacă au fost eliberați sau nu de la locul de muncă de bază, nu se admite timp de 2 ani după expirarea mandatului, cu excepția cazurilor de lichidare a unității sau de comitere de către salariații respectivi a unor acțiuni culpabile, pentru care legislația în vigoare prevede posibilitatea concedierii. În asemenea cazuri, concedierea se efectuează în temeiuri generale.

(5) În contractele colective de muncă și în convențiile colective pot fi prevăzute și alte garanții pentru persoanele indicate la alin. (1), (3) și (4).”

ÎN DREPT

A. Argumentele autorilor excepției de neconstituționalitate

11. În motivarea excepției de neconstituționalitate, autorii susțin că prin imposibilitatea concedierii salariaților care au fost aleși în organele sindicale, indiferent de faptul dacă au fost eliberați sau nu de la locul de muncă de bază, timp de 2 ani după expirarea mandatului, cu excepția cazurilor de lichidare a unității sau de comitere de către salariații respectivi a unor acțiuni culpabile, pentru care legislația în vigoare prevede posibilitatea concedierii, este afectată esența dreptului de proprietate al angajatorului, fapt care contravine articolului 46 din Constituție.

12. În opinia autorilor excepției, prevederile contestate sunt contrare dispozițiilor articolelor 9, 46 și 126 din Constituție.

B. Aprecierea Curții

13. Examinând admisibilitatea sesizării, Curtea constată următoarele.

14. În conformitate cu articolul 135 alin. (1) lit. a) din Constituție, controlul constituționalității legilor, în prezenta cauză a Codului muncii, ține de competența Curții Constituționale.

15. Curtea constată că excepția de neconstituționalitate, ridicată de către dnii judecători Iurie Cotruță, Ion Țurcan și Natalia Simciuc de la Colegiul civil și de contencios administrativ din cadrul Curții de Apel Chișinău, în dosarul nr. 2a-2021/18, pendinte la Curtea de Apel Chișinău, este formulată de către subiectul abilitat cu acest drept, în baza articolului 135 alin. (1) literele a) și g) din Constituție, așa cum a fost interpretat acesta prin Hotărârea Curții Constituționale nr. 2 din 9 februarie 2016.

16. Curtea reține că obiectul excepției de neconstituționalitate îl constituie articolul 388 alin. (8) din Codul muncii, care stabilește că concedierea salariaților care au fost aleși în organele sindicale, indiferent dacă au fost eliberați sau nu de la locul de muncă de bază, nu este permisă timp de doi ani după expirarea mandatului, cu excepția cazurilor de lichidare a unității sau de comitere de către salariații respectivi a unor acțiuni culpabile, pentru care legislația în vigoare prevede posibilitatea concedierii. În asemenea cazuri, concedierea se efectuează potrivit criteriilor generale.

17. Autorii excepției de neconstituționalitate susțin că dispozițiile contestate, care obligă angajatorul de a menține în funcție salariații care au fost aleși în organele sindicale, indiferent de faptul dacă au fost eliberați sau nu de la locul de muncă de bază, timp de doi ani după expirarea mandatului, sunt contrare prevederilor articolelor 9, 46 și 126 din Constituție.

18. Curtea constată că protecția persoanelor alese într-un organism sindical reprezintă expresia libertății sindicale, prevăzută de articolul 42 din Constituție și dezvoltată de Legea sindicatelor nr. 1129 din 7 iulie 2000, potrivit căreia sindicatele contribuie la apărarea drepturilor și la promovarea intereselor profesionale, economice și sociale ale salariaților.

19. Curtea menționează că norma constituțională pune în evidență atât rolul, cât și libertatea pe care o au salariații prin intermediul sindicatelor în apărarea drepturilor și promovarea intereselor profesionale, economice și sociale ale acestora, cu condiția ca sindicatele să acționeze în limitele propriilor statute elaborate cu respectarea legii.

20. De asemenea, Curtea subliniază că principiul democrației sindicale asigură o protecție specială salariaților aleși în organele de conducere ale organelor sindicale sau membrilor acestora pentru a preveni luarea unor decizii abuzive de către conducerea unităților.

21. În acest sens, articolul 1 din Convenția Organizației Internaționale a Muncii nr.135 din 23 iunie 1971 cu privire la protecția drepturilor reprezentanților lucrătorilor la întreprinderi, acordate lor și de articolul 7 din Directiva 2002/14/CE a Parlamentului European și a Consiliului din 11 martie 2002 de stabilire a unui cadru general de informare și consultare a lucrătorilor din Comunitatea Europeană, prescrie o protecție eficace și garanții suficiente pentru a le permite reprezentanților sindicali să-și îndeplinească în mod corespunzător obligațiile care le-au fost încredințate.

22. Curtea menționează că această protecție este prevăzută de articolul 388 alin. (4) din Codul muncii, care interzice concedierea salariaților aleși în organele sindicale, indiferent de faptul dacă au fost eliberați sau nu de la locul de muncă de bază, timp de doi ani după expirarea mandatului, cu excepția cazurilor de lichidare a unității sau de comitere de către salariații respectivi a unor acțiuni culpabile, pentru care legislația în vigoare prevede posibilitatea concedierii. În asemenea cazuri, concedierea se efectuează potrivit criteriilor generale.

23. Curtea notează că reprezentanții lucrătorilor din întreprinderi trebuie să beneficieze de o protecție eficientă împotriva oricăror măsuri care i-ar putea prejudicia, inclusiv desfacerea contractului de muncă, și care ar avea drept cauză calitatea sau activitățile lor de reprezentanți ai lucrătorilor, apartenența sindicală sau participarea la activități sindicale, în măsura în care acționează potrivit legilor, convențiilor colective sau altor aranjamente convenționale în vigoare.

24. Cu referire la dispozițiile articolului 388 alin. (4) din Codul muncii, care instituie protecția salariaților aleși în organele sindicale împotriva concedierii timp de doi ani după expirarea mandatului, Curtea reține că membrii organelor sindicale se află într-o situație diferită de cea a celorlalți salariați, protecția lor legală fiind justificată și necesară. Măsura de protecție a mandatului exercitat de reprezentanții aleși în organele de conducere ale sindicatelor are caracterul unei garanții legale împotriva eventualelor acțiuni de constrângere, șantaj sau reprimare, de natură să împiedice exercitarea mandatului. Este evident că liderii sindicali nu și-ar putea îndeplini mandatul încredințat de salariați de a le apăra drepturile și de a promova interesele profesionale, economice și sociale ale acestora, dacă ar fi expuși unor represiuni, amenințări sau șantajări din partea angajatorilor. Situația deosebită în care se află salariații membri ai organelor de conducere ale sindicatelor este determinată de atribuțiile lor în asigurarea îndeplinirii rolului sindicatelor, prevăzut de articolul 42 alin. (2) din Constituție.

25. Curtea reține că membrii sindicatelor, în calitatea lor de reprezentanți, promotori și apărători ai drepturilor și intereselor profesionale și economice ale salariaților, vin mai des în contact direct cu reprezentanții angajatorului, adesea în situații conflictuale, în care nu ar mai putea acționa eficient dacă eventual ar fi supuși măsurilor represive din partea angajatorului. Aceste circumstanțe justifică tratamentul juridic prin reglementarea unor măsuri speciale și eficiente de apărare a stabilității raporturilor de muncă.

26. Prin urmare, Curtea constată că protecția de care beneficiază persoanele cu funcții eligibile într-un organism sindical, prevăzută de articolul 388 alin. (4) din Codul muncii, este o protecție necesară și adecvată, care corespunde cerințelor constituționale și celor prevăzute de actele internaționale, fiind instituită în scopul respectării libertății sindicale și al garantării efectivității acesteia.

27. Cu referire la critica de neconstituționalitate raportată la dispozițiile articolului 46 din Constituție, Curtea reține că prevederile de lege contestate obligă angajatorul la plata unei remunerații pentru salariatul care a ocupat

anterior o funcție eligibilă într-un organ sindical. Această remunerație se plătește pentru îndeplinirea atribuțiilor corespunzătoare locului de muncă ocupat. Astfel, Curtea constată că prevederile contestate nu afectează esența dreptului de proprietate al angajatorului.

28. Având în vedere cele menționate, Curtea reține că sesizarea privind excepția de neconstituționalitate este nefondată.

Din aceste motive, în baza articolului 26 alin. (1) din Legea cu privire la Curtea Constituțională și a articolelor 61 alin. (3) și 64 din Codul jurisdicției constituționale, Curtea Constituțională

DECIDE:

1. *Se declară inadmisibilă* excepția de neconstituționalitate a articolului 388 alin. (4) din Codul muncii, ridicată de către dnii judecători Iurie Cotruță, Ion Țurcan și Natalia Simciuc, în dosarul nr. 2a-2021/18, pendinte la Curtea de Apel Chișinău.

2. Prezenta decizie este definitivă, nu poate fi supusă nici unei căi de atac, intră în vigoare la data adoptării și se publică în Monitorul Oficial al Republicii Moldova.

Președinte

Mihai POALELUNGI

*Chișinău, 9 iulie 2018
DCC nr. 87
Dosarul nr. 100g/2018*